

ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
ҚАРЖЫ МИНИСТРЛІГІ

МИНИСТЕРСТВО
ФИНАНСОВ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана қаласы, Жеңіс даңғылы, 11, тел.(7172) 71-77-64,
71-77-65, факс: 71-77-85 e-mail: administrator@minfin.gov.kz

010000, город Астана, Проспект Победы, 11, тел.(7172) 71-77-64,
71-77-65, факс: 71-77-85 e-mail: administrator@minfin.gov.kz

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
«Ақ жол» фракциясының
депутаттары
Д. Еспаеваға,
А. Перуашевқа,
Е. Никитинскаяға,
Қ. Абсатировқа,
Е. Барлыбаевқа,
М. Қазбековаға**

Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің «Ақ жол» фракциясы депутаттарының 2017 жылғы 18 мамырдағы № ДЗ-139 (кір. 2017 жылғы 18 мамырдағы №16509//ДЗ-139) өтінішін қарап шығып, мынаны хабарлайды.

Бірінші мәселе бойынша

«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің (Салық кодексі) 18-бабы 2-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасының мемлекеттік кірістер органдары өз құзыреті шегінде салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз етуді жүзеге асыратын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де өкілеттіктерді орындайтын мемлекеттік кіріс органдары болып табылады.

Салық кодексінің 555-бабына сәйкес салық әкімшілігін жүргізу салық органдарының салық бақылауын жүзеге асыруы, мерзімінде орындалмаған салық міндеттемесінің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдері мен салық берешегін мәжбүрлеп өндіріп алу шараларын қолдануы, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салық төлеушілерге (салық агенттеріне) және басқа да уәкілетті мемлекеттік органдарға мемлекеттік қызмет көрсету болып табылады.

Сондықтан да, бақылаудың басқа нысандарының негізінде мемлекеттік кірістер органдары салық төлеушілердің тіркеуін жүзеге асырады, соның ішінде өзіне тіркеу есебінен шығару функциясы да қосылады.

Ағымдағы Салық кодексінің 571-бабы 4-тармағының ережелері тек соттың заңды күшіне енген үкімінің не қаулысының (шешімінің) негізінде :

ҚҚС төлеушісін жалған кәсіпорын деп тану;

дара кәсіпкерді немесе заңды тұлғаны тіркеуді жарамсыз деп тану;

заңды тұлғаны қайта тіркеуді жарамсыз деп танығанда ғана қосылған күн салығы (бұдан әрі-ҚҚС) бойынша тіркеу есебінен шығаруды айқындайтынына назарларыңызды аударамыз.

Бұл ретте жоғарыда аталған шешімдерді қабылдау үшін істің жағдайын жан-жақты, осындай немесе басқа салық төлеушінің салық төлеуден жалтаруына қатысты дәлелдерді толық және объективті зерделеуді қажет етеді, немесе кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру ниетінсіз құрған тұлғаны растау, жоғарыдағы аталған санатқа сол немесе басқа тұлғаны жатқызу соттың құзыретіне жататынын ескеру керек.

Басқа жағдайда, бұған қандай да бір мемлекеттік органды, болмаса қаржы ұйымдарын тартуды керек етпейтін, мемлекеттік кірістер органдарында салық төлеушінің салық міндеттемесін орындауына қатысты бар мәліметті алу көзі салық органдарының шешімінің негізінде ҚҚС бойынша тіркеу есебінен шығаруға негіз болып табылады.

Бұдан басқа, Салық кодексінің 558-бабы 2-тармағының 3) тармақшасында көрсетілген негіз бойынша жүргізілген салықтық зерттеп-тексерудің нәтижесімен анықталған жағдайда салық төлеушінің тіркеу деректерінде көрсетілген нақты мекенжайы бойынша жоқ болған кезде салық органдарымен салық төлеушінің орналасқан жерін (жоқтығын) растау туралы хабарлама салық төлеушіге жіберіледі. Бұл ретте 2017 жылдың 1 қаңтарынан бастап жоғарыдағы хабарлама салық органымен келесідей тәсілдің біреуімен: электронды немесе почтамен арнайы хабарламасы бар хатпен жіберілуі мүмкін.

Осылардың негізінде, мемлекеттік кірістер органдарының қызметкерлерімен жүргізілген салықтық зерттеп тексеру нәтижесі бойынша салық төлеушінің тіркеу деректерінде көрсетілген орналасқан жері бойынша болмауы себебінен, ҚҚС бойынша тіркеу есебінен шығару үшін сот органдарына қарауға және шешім қабылдауға беру мүмкін емес деп санаймыз.

Көбіне сот ісінің ұзақтығы күнтізбелік айдан асатынына назарларыңызды аударамыз. Сәйкесінше, осындай немесе басқа салық төлеушіні ҚҚС бойынша тіркеу есебінен шығару үшін түпкілікті шешім қабылдағанға дейін, сонымен қоса мемлекетке зиян келтіре отырып, осындай тұлғалар жалған шот-фактураларды жазу құқығынан айырылмайды, соның нәтижесінде бірінші кезекте оданадал салық төлеушілер зиян шегеді.

Екінші мәселе бойынша

Жалған кәсіпорын деп тану туралы соттың заңды күшіне енген үкіміндегі немесе қаулысындағы көрсетілген салық төлеушінің контрагенттері бойынша камеральдық бақылауды жүргізудің нәтижесі бойынша мемлекеттік кірістер органдары Салық кодексінің 257-бабы 3-тармағына сәйкес жалған кәсіпорын болып танылған салық төлеушімен

жасалған операция бойынша ҚҚС бойынша есепке асыра жатқызу және корпоративтік табыс салығы бойынша шегерістер жөніндегі бұзушылықты жою туралы хабарлама қалыптастырылады.

Үкімде немесе қаулыда көрсетілмеген контрагенттерге қатысты айтар болсақ, егерде шот-фактура жазған өнім беруші шот-фактура жазған күні ҚҚС төлеушісі болса, онда тауар, жұмыс, қызмет алушы Салық кодексінің 256-бабы 1-тармағының 2) тармақшасына сәйкес тауар, жұмыс, қызмет үшін төленуге жататын ҚҚС сомасын есепке жатықызуға құқы бар екенін айта кету керек.

Бұл ретте Салық кодексінің 571-бабы 4-тармағының 4) тармақшасына сәйкес соттың заңды күшіне енген үкімінің не қаулысының негізінде қосылған құн салығын төлеуші жалған кәсіпорын деп танылған жағдайда, салық органдары осындай салық төлеушіні ҚҚС бойынша тіркеу есебінен шығарады. Сонымен, Салық кодексінің 571-бабы 6-тармағына сәйкес қылмыстық әрекет басталған күннен бастап, ҚҚС бойынша тіркеу есебінен шығарылған болып есептеледі.

Сонымен қатар, үкімде немесе қаулыда көрсетілмеген контрагенттерге ҚҚС бойынша тіркеу есебінде тұрмаған өнім берушілер бойынша ҚҚС сомасын есепке негізсіз жатқызу жөніндегі камералдық бақылаудың хабарламасы жіберіледі.

Сонымен бірге, Салық кодексінің 627-бабы 12-тармағына сәйкес салықтық тексеру кезінде жалған кәсіпорын деп танылған салық төлеушімен жасалған операциялар бойынша корпоративтік табыс салығы және ҚҚС бойынша салықтар сомасына, яғни салық төлеушінің өзімен камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықтаған бұзушылықтарды қосымша декларация беру жолымен жою құқығы беріледі және Салық кодексінің 608-бабының 2-тармағында белгіленген мерзім өткенге дейін салық органдарымен үстеме есептеулер жүргізілмейді.

Бұдан басқа, қазіргі кезде Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы және «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен бірлесе отырып, Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің «Жалған кәсіпкерлік» 215-бабын қылмыс деп танымау туралы мәселе қарастырылуда екендігін айта кетеміз.

Үшінші мәселе бойынша

Сондай ақ, бұл ретте туындаған міндеттемені Қазақстан Республикасы Азаматтық процестік кодексінің (бұдан әрі-АПК) 401-бабы 2-тармағына өзгерту енгізу жолымен, құқықтық бостандықтары мен заңды мүдделерін бұзған жағдайда, іске қатыспаған мүдделі тұлғаларға апелляциялық шағым беру құқығы мәселесіне байланысты атап кетер болсақ, яғни азаматтық-процестік құқықтық қатынастарды реттеуде АПК нормаларына қосымша түзетулер енгізу Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының және Қазақстан Республикасының Бас прокуратурасының құзырына жатады.

Бұл ретте «Соттардың азаматтық процестік заңнаманың кейбір нормаларын қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 20 наурыздағы № 2 нормативтік қаулысына сәйкес АПК-нің 401-

бабының бірінші бөлігіне сәйкес, бірінші сатыдағы соттардың сот актілеріне тараптар мен іске қатысушы басқа да адамдар шағымдануы немесе прокурор апелляциялық тәртіппен наразылық келтіруі мүмкіндігі атап көрсетілген.

Іске қатыстырылмаған адамдар, сот олардың құқықтары мен міндеттеріне қатысты шешім қабылдаған жағдайда ғана апелляциялық шағым беруге құқылы.

**Қазақстан Республикасының
Қаржы министрі**

Б.Сұлтанов

*Орын. А. Қыдыров
Тел. 39 12 47*

**Депутатам фракции «Ак Жол»
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Д. Еспаевой,
А. Перуашеву,
Е. Никитинской,
К. Абсатинову,
Е. Барлыбаеву,
М. Казбековой**

Министерство финансов Республики Казахстан, рассмотрев обращение депутатов фракции «Ак Жол» Мажилиса Парламента от 18 мая 2017 года №ДЗ-139 (вх. от 18 мая 2017 года №16509//ДЗ-139), сообщает следующее.

По первому вопросу

Согласно пункту 2 статьи 18 Кодекса Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет (Налоговый кодекс)» органы государственных доходов Республики Казахстан в пределах своей компетенции осуществляют обеспечение поступлений налогов и других обязательных платежей в бюджет, а также выполняют иные полномочия, предусмотренные законодательством Республики Казахстан.

В соответствии со статьей 555 Налогового кодекса налоговое администрирование заключается в осуществлении органами государственных доходов налогового контроля, применении способов обеспечения исполнения, не выполненного в срок налогового обязательства и мер принудительного взыскания налоговой задолженности, а также оказании государственных услуг налогоплательщикам (налоговым агентам) и другим уполномоченным государственным органам в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Ввиду чего, в целях иной формы государственного контроля органами государственных доходов осуществляется регистрация налогоплательщиков, включающая в себя, в том числе процедуры снятия с регистрационного учета.

Обращаем внимание, что действующие положения пункта 4 статьи 571 Налогового кодекса снятие с регистрационного учета по налогу на добавленную стоимость (далее-НДС) на основании вступившего в законную силу приговора либо постановления (решения) суда определяют исключительно в случаях:

- признания плательщика НДС лжепредприятием;
- признания недействительной регистрации индивидуального предпринимателя или юридического лица;
- признания недействительной перерегистрации юридического лица.

При этом учитывая, что для принятия вышеуказанных решений требуется всестороннее, полное и объективное исследование обстоятельств дела, с изучением доказательств, сопряженных с уклонением того или иного

налогоплательщика от уплаты налогов, либо подтверждающих создание лица без намерения осуществлять предпринимательскую деятельность, компетенция по отнесению того или иного лица к вышеуказанной категории делегирована судам.

В остальных случаях, служащих основанием снятия с регистрационного учета по НДС на основании решения налогового органа, источником получения данных являются сведения, имеющиеся непосредственно в органах государственных доходов, касающиеся исполнения налогоплательщиками налогового обязательства, не требующие привлечения того или иного государственного органа, либо финансовой организации.

Более того, следует отметить, что в случае установления в результате налогового обследования, проведенного по основанию, указанному в подпункте 3) пункта 2 статьи 558 Налогового кодекса, фактического отсутствия налогоплательщика по месту нахождения, указанному в регистрационных данных, налоговый орган направляет такому налогоплательщику уведомление о подтверждении места нахождения (отсутствия) налогоплательщика. При этом с 1 января 2017 года вышеуказанное уведомление налоговым органом может быть направлено одним из следующих способов: электронным либо по почте заказным письмом с уведомлением.

Исходя из чего, считаем, что снятие с регистрационного учета по НДС по причине отсутствия налогоплательщика по месту нахождения, указанному в его регистрационных данных, осуществляемое исключительно по результатам налогового обследования, проведенного сотрудниками органов государственных доходов, не может быть передано на рассмотрение и принятие решения в судебные органы.

Обращаем внимание, что длительность судебного производства зачастую превышает календарный месяц. Соответственно, до принятия судебными органами окончательного решения о снятии того или иного налогоплательщика с регистрационного учета по НДС, такие лица не лишены права выписки фиктивных счетов-фактур, нанося тем самым ущерб государству, в результате которого в первую очередь пострадают добросовестные налогоплательщики.

По второму вопросу

По результатам проводимого камерального контроля по контрагентам, указанным во вступившем в законную силу приговоре или постановлении суда о признании налогоплательщика лжепредприятием, органами государственных доходов в соответствии с пунктом 3 статьи 257 Налогового кодекса формируются уведомления об устранении нарушений по завышению зачета по НДС и вычетов по корпоративному подоходному налогу по операциям с налогоплательщиком, признанным лжепредприятием.

Относительно контрагентов, не указанных в приговоре или постановлении суда следует отметить, что в соответствии с подпунктом 2) пункта 1 статьи 256 Налогового кодекса получатель товаров, работ, услуг

имеет право на зачет сумм НДС, подлежащих уплате за полученные товары, работы и услуги, если поставщик, выписавший счет-фактуру, является плательщиком НДС на дату выписки счета-фактуры.

При этом согласно подпункту 4) пункта 4 статьи 571 Налогового кодекса, в случае признания плательщика НДС лжепредприятием на основании вступившего в законную силу приговора либо постановления суда, налоговыми органами производится снятие такого налогоплательщика с регистрационного учета по НДС. Таким образом, в соответствии с пунктом 6 статьи 571 Налогового кодекса плательщик НДС признается снятым с учета по НДС с даты начала преступной деятельности, установленной судом.

Таким образом, контрагентам, не указанным в приговоре или постановлении суда, направляются уведомления камерального контроля по необоснованному отнесению в зачет сумм НДС по поставщикам, не состоящим на учете по НДС.

Вместе с тем, в соответствии с пунктом 12 статьи 627 Налогового кодекса органами налоговой службы *не доначисляются* суммы налогов по корпоративному подоходному налогу и налогу на добавленную стоимость по операциям с налогоплательщиком, признанным лжепредприятием *в ходе налоговых проверок*, а предоставляется право *самостоятельного устранения* путем представления дополнительных деклараций по результатам камерального контроля, и истечения срока, установленного пунктом 2 статьи 608 Налогового кодекса.

Кроме того, необходимо отметить, что в настоящее время совместно с Генеральной прокуратурой Республики Казахстан и Национальной палатой предпринимателей «Атамекен» прорабатывается вопрос декриминализации статьи 215 «Лжепредпринимательство» Уголовного кодекса Республики Казахстан.

По третьему вопросу

По вопросу предоставления право апелляционного обжалования заинтересованным лицам, не участвовавшим в деле, в случае нарушения прав свобод и законных интересов, а также возникших при этом обязательств путем внесения изменений в пункт 2 статьи 401 Гражданско-процессуального кодекса Республики Казахстан (*далее – ГПК*), отмечаем, что внесение сопутствующих поправок в нормы ГПК в регулировании гражданско-процессуальных правоотношений относится к компетенции Верховного Суда Республики Казахстан и Генеральной прокуратуры Республики Казахстан.

При этом в соответствии с Нормативным постановлением Верховного Суда Республики Казахстан от 20 марта 2003 года №2 «О применении судами некоторых норм гражданского процессуального законодательства» отмечено, что в соответствии с частью первой статьи 401 ГПК судебные акты судов первой инстанции могут быть обжалованы сторонами и другими участвующими в деле лицами или опротестованы прокурором в апелляционном порядке.

Лица, не привлеченные к участию в деле, вправе подать апелляционную жалобу только в том случае, если в отношении их прав и обязанностей суд принял решение.

**Министр финансов
Республики Казахстан**

Б.Султанов

*Исп. А. Кыдыров
Тел. 39 12 47*